

GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ PHÒNG, CHỐNG TỘI PHẠM BUÔN LẬU Ở BIÊN GIỚI CÁC TỈNH PHÍA BẮC CỦA BỘ ĐỘI BIÊN PHÒNG

BÙI CÔNG LONG*

Nâng cao hiệu quả trong phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc của Bộ đội Biên phòng có vai trò quan trọng để bảo vệ an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội, chủ quyền biên giới quốc gia. Bài viết làm rõ một số kết quả đạt được của công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc của Bộ đội Biên phòng thời gian vừa qua; trên cơ sở đó, đề xuất một số giải pháp cơ bản nhằm nâng cao hiệu quả công tác này thời gian tới.

Từ khóa: Phòng, chống tội phạm buôn lậu; chủ quyền biên giới quốc gia; khu vực biên giới phía Bắc; Bộ đội Biên phòng.

Enhancing the effectiveness of preventing and combating smuggling crimes in the Northern border provinces is of great significance to protecting national border sovereignty, ensuring political security, social order, and safety. This article clarifies the achievements of the Border Guard Force in preventing and combating smuggling crimes in these border areas in recent years. Based on this, it proposes several fundamental solutions to improve the efficiency of this work in the future.

Keywords: Preventing, combating smuggling crimes; national border sovereignty; Northern border area; Border Guard Force.

NGÀY NHẬN: 26/7/2025 NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 18/10/2025 NGÀY DUYỆT: 14/11/2025

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.358.2025.1353>

1. Đặt vấn đề

Đấu tranh phòng, chống tội phạm buôn lậu là một trong những nhiệm vụ trọng tâm, hàng đầu của các lực lượng Bộ đội Biên phòng trong công tác bảo vệ chủ quyền an ninh biên giới quốc gia toàn vẹn lãnh thổ. Đặc biệt, trong bối cảnh mở cửa, hội nhập quốc tế sâu rộng hiện nay, khi mà có nhiều loại tội phạm sử dụng công nghệ cao, với âm mưu, thủ đoạn rất tinh vi, nham hiểm, xảo quyệt nhằm che giấu hành vi phạm tội đối với cơ quan chức

năng. Khu vực biên giới ở các tỉnh phía Bắc (gồm các tỉnh: Lào Cai, Lai Châu, Điện Biên, Cao Bằng, Lạng Sơn và Tuyên Quang) có vị trí chiến lược quan trọng về phát triển kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh; có nhiều cửa khẩu, đường biên giới kéo dài, giáp với Trung Quốc, Campuchia, Lào vừa có những thuận lợi để giao lưu, trao đổi, hợp tác phát triển trên các lĩnh vực, vừa có những khó khăn, thách

* ThS, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

thức, nhất là trong phòng, chống tội phạm buôn lậu hàng cấm, hàng giả vào nội địa để tiêu thụ, ảnh hưởng đến đời sống của người dân, doanh nghiệp. Vì vậy, việc đề xuất một số biện pháp nâng cao hiệu quả trong phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới phía Bắc của Bộ đội Biên phòng có vai trò đặc biệt quan trọng nhằm giữ vững ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội.

2. Thực trạng tình hình phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc hiện nay

Bộ đội Biên phòng là lực lượng nòng cốt, chuyên trách quản lý, bảo vệ chủ quyền, toàn vẹn lãnh thổ biên giới quốc gia, giữ gìn an ninh, trật tự ở khu vực biên giới, trong đó có nhiệm vụ phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới. Quán triệt và thực hiện nghiêm túc những quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; đặc biệt, dưới sự chỉ đạo của Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ, sự điều hành của Ban Chỉ đạo 389 quốc gia, Ban Chỉ đạo 1389 Bộ Quốc phòng, Bộ Tư lệnh Bộ đội Biên phòng và Bộ Chỉ huy Bộ đội Biên phòng các tỉnh biên giới phía Bắc và sự vào cuộc quyết liệt của các sở, ngành và địa phương; sự đoàn kết, ủng hộ, giúp đỡ của tầng lớp nhân dân tham gia phòng, chống tội phạm buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả đã đạt được một số kết quả tích cực.

Từ năm 2019 đến tháng 6/2024, lực lượng Bộ đội Biên phòng ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc đã tiến hành điều tra, xử lý 2.993 vụ/8.095 trường hợp vi phạm với 2.166 phương tiện vi phạm pháp luật liên quan đến buôn lậu. Trong đó, đã ban hành quyết định xử phạt vi phạm hành chính 2.798 vụ (chiếm 83,8%), đề nghị Ủy ban nhân dân (UBND) các cấp ban hành quyết định xử phạt hành chính 37 vụ (chiếm 11,1%), xử lý hình sự 17 vụ (chiếm 5,12%) tổng số vụ phát hiện, điều tra xử lý; tịch thu bán phát mại tang vật sung công quỹ Nhà nước 133 vụ (chiếm 39,8%) với tổng trị giá tang vật khoảng 16,5 tỷ đồng, tăng

15,39% so với cùng kỳ (các tang vật tịch thu chủ yếu là than, khoáng sản, ô tô, xăng dầu, gỗ, hàng điện tử, các mặt hàng gia dụng có giá trị...)¹.

Điển hình, như: bộ đội Biên phòng tỉnh Cao Bằng đã thường xuyên phát huy vai trò của quần chúng nhân dân, các tổ tự quản đường biên, cột mốc ở các xóm giáp biên và đã phát hiện, bắt giữ và xử lý 33 vụ việc với 73 đối tượng có hành vi vi phạm pháp luật tại khu vực biên giới². Từ cuối năm 2024 và đầu năm 2025, các đơn vị Bộ đội Biên phòng tỉnh Lào Cai đã phát hiện, bắt giữ xử lý 36 vụ/82 đối tượng; bắt giữ, khởi tố hình sự 2 vụ; trong đó mua bán trái phép chất ma túy 1 vụ/đối tượng; xử phạt vi phạm hành chính 11 vụ/15 đối tượng³. Bộ đội Biên phòng tỉnh Sơn La đã phối hợp với các cơ quan chức năng, Công an tỉnh bắt giữ gần 3.360 vụ với trên 4.400 đối tượng tội phạm về ma túy; tại địa bàn 6 huyện biên giới đã xác lập, phá 158 chuyên án với 243 đối tượng, thu giữ 85,27 kg heroin; 521,857 viên ma túy tổng hợp; hơn 15 kg nhựa thuốc phiện và trên 38 kg ma túy tổng hợp dạng đá; phối hợp đấu tranh, triệt phá nhiều đường dây, đối tượng tội phạm về ma túy⁴. Qua đó cho thấy, đảng ủy, bộ chỉ huy Bộ đội Biên phòng ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc đã quán triệt sâu sắc quan điểm, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, sự chỉ đạo của các bộ, ngành có liên quan và Bộ Tư lệnh Bộ đội Biên phòng về nhiệm vụ phòng, chống tham nhũng buôn lậu. Mỗi cán bộ, chiến sĩ đều xác định rõ phòng, chống buôn lậu là một trong những nhiệm vụ trọng tâm của công tác biên phòng.

Tuy nhiên, trong công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu vẫn còn những hạn chế, bất cập, như: chưa phát huy tốt công tác tuyên truyền, giáo dục pháp luật, vận động quần chúng về phòng, chống buôn lậu. Kết quả phát hiện, điều tra, xử lý chưa tương xứng với tình hình tội phạm, vi phạm pháp luật về buôn lậu; tỷ lệ xử lý vi phạm hành chính vẫn chiếm tỷ lệ cao nên chưa đủ sức răn đe, ngăn

chặn; một số đối tượng lợi dụng chính sách xuất khẩu, nhập khẩu để buôn lậu. Điều đáng chú ý là đối tượng phạm tội buôn lậu rất đa dạng, phức tạp về thành phần, trình độ, hiểu biết kiến thức pháp luật về lĩnh vực kinh tế, xuất khẩu, nhập khẩu hàng hóa, trong đó thường tập trung vào nhóm đối tượng có nhiều mối quan hệ với người có chức vụ, quyền hạn trong các cơ quan nhà nước, các cơ quan bảo vệ pháp luật.

Mặc dù Nghị định số 24/2025/NĐ-CP ngày 21/02/2025 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung Nghị định số 98/2020/NĐ-CP ngày 26/8/2020 xử phạt vi phạm hành chính trong hoạt động thương mại, buôn bán hàng giả, hàng cấm và bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng đã quy định xử phạt vi phạm hành chính đối với hành vi kinh doanh hàng hóa nhập lậu đã được tăng lên. Tuy nhiên, các chế tài xử phạt vi phạm hành chính hành vi kinh doanh hàng hóa nhập lậu vẫn còn thấp, chưa đủ sức răn đe ngăn chặn. Một số quy định pháp luật liên quan còn bất cập, có nhiều cách hiểu khác nhau và cho rằng yếu tố “biên giới” trong tội buôn lậu là “biên giới thương mại” hoặc yếu tố “biên giới pháp lý” (trong đó, “biên giới thương mại” được hiểu là hàng rào biên giới thuế quan của các cơ quan quản lý như Hải quan được quy định để kiểm soát hoạt động xuất khẩu hàng hóa ở mọi khu vực; còn “biên giới pháp lý” được xác định theo *Luật Biên giới quốc gia*). Việc xác định thời điểm hoàn thành tội phạm “qua biên giới hoặc từ khu phi thuế quan vào nội địa hoặc ngược lại” cũng đang tồn tại một số vấn đề nhất định...

3. Một số giải pháp

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể, lực lượng về tầm quan trọng của công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu các tỉnh phía Bắc.

Cấp ủy, tổ chức đảng, chỉ huy các cấp trong Bộ đội Biên phòng các tỉnh khu vực biên giới phía Bắc quán triệt, thực hiện hiệu quả nghị quyết, chỉ thị của Đảng, Chính phủ,

chỉ đạo của Bộ Quốc phòng, Bộ Tư lệnh Bộ đội Biên phòng, Tỉnh ủy, UBND các tỉnh khu vực biên giới phía Bắc cũng như các ban chỉ đạo (389 quốc gia, 1389 Bộ Quốc phòng, 1389 Bộ Tư lệnh Bộ đội Biên phòng) về thực hiện nhiệm vụ đấu tranh phòng, chống tội phạm buôn lậu, trong đó gắn công tác phòng ngừa tội phạm nói chung, phòng, chống tội phạm buôn lậu nói riêng với công tác xây dựng, củng cố địa bàn và xây dựng đơn vị trong sạch, vững mạnh toàn diện. Đẩy mạnh công tác giáo dục, tuyên truyền cho cán bộ, chiến sĩ nâng cao tinh thần cảnh giác cách mạng, có bản lĩnh vững vàng, nắm vững chuyên môn, nghiệp vụ, cập nhật thường xuyên luật pháp, phong tục, tập quán, lối sống của đồng bào khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc.

Hai là, phát huy vai trò, trách nhiệm của cấp ủy đảng các cấp và người đứng đầu, tập trung chỉ đạo quyết liệt, toàn diện công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu.

Các cấp ủy, chỉ huy các đơn vị cơ sở trực thuộc Bộ Chỉ huy Bộ đội Biên phòng cần tập trung chỉ đạo trực tiếp, quyết liệt đối với công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu, tham mưu cho UBND các tỉnh chỉ đạo các sở, ban, ngành đưa nhiệm vụ này vào chương trình hoạt động, chỉ đạo thường xuyên của cấp ủy, lãnh đạo chính quyền. Đặc biệt, căn cứ tình hình thực tế xây dựng nghị quyết chuyên đề về lãnh đạo công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu, từ đó chủ động trong nâng cao trình độ tổng hợp, nghiên cứu, phân tích tình hình có liên quan đến hoạt động buôn lậu. Đồng thời, chủ động nghiên cứu, học tập nâng cao trình độ, kiến thức, nắm chắc các nội dung, quy định về công tác nghiệp vụ cơ bản của Bộ Tư lệnh Bộ đội Biên phòng trong phòng, chống tội phạm buôn lậu.

Ba là, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát của cấp ủy, tổ chức đảng, người đứng đầu đối với phòng, chống tội phạm buôn lậu.

Trong đó, thường xuyên kiểm điểm, đánh giá tình hình, kết quả thực hiện công tác

phòng, chống tội phạm buôn lậu của cơ quan, đơn vị và có biện pháp cụ thể khắc phục những hạn chế, bất cập trong lãnh đạo, chỉ đạo. Theo dõi, kiểm tra, rà soát, đánh giá việc thực hiện các chỉ thị, nghị quyết, chương trình, kế hoạch của Chính phủ, Bộ Quốc phòng, Bộ Tư lệnh Bộ đội Biên phòng và Ban Chỉ đạo các cấp, nhất là tiếp tục thực hiện Chỉ thị số 46-CT/TU ngày 22/6/2015 của Bộ Chính trị về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác bảo đảm an ninh trật tự trong tình hình mới; Nghị quyết số 41/NQ-CP ngày 09/6/2015 của Chính phủ về đẩy mạnh công tác đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trong tình hình mới; Quyết định số 623/QĐ-TTg ngày 14/4/2016 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Chiến lược quốc gia phòng, chống tội phạm giai đoạn 2016 - 2025 và định hướng đến năm 2030; Chỉ thị số 13/CT-TTg ngày 17/5/2025 của Thủ tướng Chính phủ về tăng cường công tác chống buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả trong tình hình mới... Trên cơ sở đó, Bộ đội Biên phòng khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc cần tích cực chủ động phối hợp xây dựng, triển khai cụ thể các phương án, chuyên đề, kế hoạch tăng cường công tác kiểm tra, kiểm soát thị trường, chống buôn lậu, gian lận thương mại và theo chức năng, địa bàn, lĩnh vực quản lý vận dụng vào thực tế trong điều tra, xử lý các vụ việc về buôn lậu, bảo đảm đúng chức năng, nhiệm vụ và thẩm quyền theo quy định của pháp luật.

Bốn là, thường xuyên duy trì chặt chẽ chế độ kiểm tra, đôn đốc và sơ kết, tổng kết, rút kinh nghiệm.

Có kế hoạch bố trí, sử dụng lực lượng hợp lý và lựa chọn nội dung bồi dưỡng, tập huấn phục vụ cho hoạt động nghiệp vụ trình sát; phân công giao nhiệm vụ cho các bộ phận, lực lượng ở các đồn biên phòng tuần tra, canh gác đúng vị trí, đúng phạm vi, đúng khu vực; đặc biệt, chủ động củng cố, kiện toàn Ban Chỉ đạo 1389 của Bộ Chỉ huy Bộ đội Biên phòng các tỉnh thực hiện công tác 1389, tập trung

cao độ trong chỉ đạo các cơ quan, đơn vị thực hiện nhiệm vụ phòng, chống tội phạm buôn lậu. Bên cạnh đó, làm tốt công tác biểu dương, khen thưởng đối với tập thể, cá nhân có nhiều thành tích trong phòng, chống tội phạm buôn lậu, phạm vi khen thưởng, biểu dương cần mở rộng đến đồng bào dân tộc thiểu số, già làng, trưởng bản, người có uy tín, cấp ủy, chính quyền địa phương; đồng thời, chấn chỉnh, xử lý nghiêm túc theo đúng quy định của pháp luật đối với tập thể, cá nhân không hoàn thành chức trách, nhiệm vụ được giao, tiếp tay, thông đồng với tội phạm buôn lậu để trục lợi cá nhân, ảnh hưởng đến tình hình an ninh chính trị của xã hội.

4. Kết luận

Đấu tranh phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc là nhiệm vụ chính trị trung tâm của Bộ đội Biên phòng. Thực hiện tốt nhiệm vụ này sẽ góp phần giữ vững an ninh, trật tự an toàn xã hội, đem lại cuộc sống bình yên không chỉ đối với Nhân dân khu vực biên giới mà còn đối với toàn xã hội; từ đó, góp phần quan trọng thúc đẩy kinh tế - xã hội phát triển, củng cố và giữ vững niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng; đồng thời, duy trì và mở rộng mối quan hệ hợp tác với các nước láng giềng đi vào chiều sâu vì sự hòa bình, ổn định, hợp tác và phát triển □

Chú thích:

1. Ban Chỉ đạo 389 Quốc gia (2024). *Báo cáo tổng kết công tác phòng, chống tội phạm buôn lậu ở khu vực biên giới các tỉnh phía Bắc*.
2. *Xử lý các vụ vi phạm pháp luật buôn bán hàng giả khu vực biên giới*. <https://dantocmiennui.baotintuc.vn>, ngày 05/6/2025.
3. *Lào Cai tổng kết đợt cao điểm đấu tranh phòng, chống tội phạm, ma túy, mua bán người, buôn lậu, gian lận thương mại và hàng giả*, <https://thuonghieucongluan.com.vn>, ngày 19/3/2025.
4. *Sơn La: Các lực lượng chức năng phối hợp, bắt giữ gần 3.360 vụ án ma túy*. <https://www.qdnd.vn>, ngày 15/4/2022.